

SANTERI ALKIO

KYLISTÄ, KODEISTA JA
VAINIOILTA:
KERTOMUKSIA JA
KUVAELMIA

Santeri Alkio

**Kylistä, kodeista ja vainioilta:
Kertomuksia ja kuvaelmia**

«Public Domain»

Alkio S.

Kylistä, kodeista ja vainioilta: Kertomuksia ja kuvaelmia / S. Alkio —
«Public Domain»,

Содержание

Koivu karjatuvalle	5
Sisarukset	7
Kreetaliisa ja Maijastiina	14
Конец ознакомительного фрагмента.	18

Santeri Alkio

Kylistä, kodeista ja vainioilta: Kertomuksia ja kuvaelmia

Koivu karjatuvalle

Näyttää siltä kuin seuduilla, missä luonnonihanuudet ovat harvinaisempia, eivät ihmisetkään yleensä niitä kaipaisi. Heidän luonteensa kehittyä samanlaiseksi kuin luonto, jokapäiväiseksi, epärunolliseksi. Kun poikkeuksen tapaa, on se melkein kuin luonnonoikku. Se, vaikkapa olisi miellyttäväkin, herättää usein enemmän kummastusta ja ihmettelyä, kuin ihailua.

Se näyttää siltä. Mutta tarkemmin katsoessa huomaa useinkin, miten tuon jokapäiväisyyden kuoren alla elää luonnonihmisten vieno runollisuus salattua elämää. Maailmalle näkymättömänä se siellä ajatusten ja mielikuvitusten äärettömillä aloilla virkistää, voimistaa ja kasvattaa Jumalan kuvaa. Kovan, paksun kuoren alta tuo "Jumalankuva" pääsee ilmoille vaan varmojen, tarkoin määriteltyjen yleisten ohjeitten mukaan, taikka taas kokonaan mielivaltaisesti, satunnaisissa tunteen purkauksissa. Oikeudentunto se yleisessä mielipiteessä seisoo jaloillaan kuin ikihongan kanto, mutta sellainen tunne kuin rakkaus ja sen ilmiöt, niillä ei ole oikeutta julkisesti esiintyä. Kun ne ilmenevät, tulevat ne kuin varkain, purkautuvat esiin kuin äkkinäinen rajuilma, eli pilkistävät ujosti kuin auringonsäde vankihuoneeseen, kadotakseen jälleen jokapäiväisyyden jäykkään varjoon.

Jospa voisi edes käsittää miten syvästi joku, jonka koti on jossain kivikkomäen kyljessä tahi notkanteessa, hellii ja rakastaa vaivaistakin pihlajaa, joka elää kituvaa elämäänsä tuvan päätyikkunan alla tahi pihalla kaivon luona. Mutta sitä ei voi käsittää. Miksi ei hän, jos hän kerran puita rakastaa, ole istuttanut useampia? Ei, ne imevät nesteen maasta ja ovat jonkullaisena komeuden ja ylpeilemisen merkinä. Niin hän sanoo. Mutta tuo yksi, siitä hän puhuu, sen lehteen tulosta, kukkimisesta, marjoista, ja katselee kaihomielin, kun se syksyn tullen karistaa lehensä ja varustautuu luisevana, laihana ja kuolleen näköisenä talvea vastaan. Se on perheen jäsen, jonka kanssa ajatellaan, tunnetaan, jopa puhutaan ja kärsitäänkin.

Lampelaisen karjatuvalle, noin kymmenen kilometrin matkassa kotoa, kasvoi koivu, yksi ainoa koivu tuvan edessä. Mutta minkälainen koivu! Se oli oikein jättiläiskoivu, joka keväisin pukeutui aina niin kainosti ja tarkoin, ettei auringon sädekään päässyt pilkistämään sen tuuheain lehvien lomitse. Ja sitten se oli niin tasaisesti sopusuhtainen, ei mitään virhettä, ei vähintäkään muistuttamisen syytä, aivan niin kuin Luoja olisi sitä erikoisella tavalla vaalinut, hoitanut ja kasvattanut ihmisten silmäruoaksi, lintujen laululinnaksi ja verrattomaksi yösjajaksi, nukuntapuuksi. Kun puhuttiin kartanopuista ja kehuttiin näkemiänsä sanoivat kaikki, jotka tämän olivat nähneet, yksimielisesti, että se Lampelan karjatuvankoivu, se se kuitenkin on kaikista komein.

Lampelainen oli äreä äijä, olisi luullut hänen sopivan enemmän yhteen katajain kuin koivujen kanssa. Mutta hän rakasti tuota koivuansa niin hartaasti, että kun joku hänen omista pojistaan kerran ajattelemattomuudessaan taittoi siitä muutaman oksan vastaksiksi, kun oltiin heinänteossa, antoi äijä empimättä sellaisen selkäsaunan, että poika muistaa vielä vanhana kertoa siitä omille pojillensa, kun tahtoo oikein saada kuvatuksi isänsä luonnetta. Hän oli todella ylpeä koivustansa, se oli hänen niittynsä, talonsa, koko omaisuutensa erikoisuus. Kun hän sanoi "meidän karjatuvan koivu", sanoi hän sen niin kuin mies, joka tahtoo näyttää ymmärtävänsä asioita, joita muut ovat liian pintapuolisia ja yksinkertaisia käsittämään. – Mutta naapurit väliin nauroivat tuolle ihmeelle, heistä oli ihan hassua vanhan miehen kerskailla yhdestä puusta. Puu kuin puu! —

Mutta sitten tulivat maanmittarit, samosivat pelot, niityt, suot ja metsät ristin ristin. Avarain niittyjen poikki, tiheän metsäin läpi vietiin koetuslinjat, jättiläiskuuset saivat kukistua ja jättää

sijansa suorille, virallisen näköisille, valkoisille ja "teräväpäisille" linjakepeille, jotka ikäänkuin uudemman ajan tienviittoina ylpeästi jäivät kenottamaan ja katselemaan toisiaan silmästä silmään. Metsän juurevat eläjät, jotka siten suoralla linjalla erotettiin entisestä sukulaisuudesta ja suloisesta naapuruudesta "kummallekin puolelle rajaa", katselivat jonkunlaisella mahtavuudella ja kuiskailivat salaperäisellä huminallaan kummastustaan ikäänkuin hartioitansa ravistaen ja arvellen: "Saapa nähdä päättyykö tuo kaikki hyvään?"

Ja yksi sellainen linja meni suoraan kuin ammuttu Lampelaisen karjatuvan koivun keskirunkoon. Pieni taitelija olisi voinut pelastaa sen. Mutta tuuli ja satoi, maanmittari oli kärsimättömällä tuulella.

"Hakataksa pois koivu!" huusi hän miehille.

Nämät rupesivat vastaan panemaan. Sanoivat, ettei sitä äijää lepytä itse enkelikään, jos tuo koivu hakataan. Mutta kiivas herra, joka tunsikin olevan muka hänen puolellaan, tulistui, tempasi kirveen ja iski haavan komean koivun runkoon. Miehet ympärillä ravistivat säälien päätensä ja puhelivat voitotellen, ikäänkuin hyvä juoksuri olisi siinä jalkansa katkaissut.

"Hakkaa sinä", käski maanmittari erästä miestä. Tämä totteli, otti kirveen ja alkoi tuhota Lampelaisen rakastettua, paikkakunnan kuuluisuutta. Tuuli vinkui koivun latvassa ja karjatuvan nurkissa ikäänkuin viheltäen vastenmieliselle näytelmälle. Koivu huojui, sen oksat riepottivat kuin vihollista vastaan epätoivoisina hosuen. Kun se vihdoinkin makasi maassa ja maanmittari kannon ylitse tähtäsi suoran linjan, seisovivat useat miehet kaadetun koivun ympärillä vaistomaisesti surullisina kuin hautajaisissa. Joku paimen se lie ollut, joka juoksi Lampelaiselle tapahtumasta tietoa viemään. Tämä aivan mustui. Jos paras hevonen olisi ojaan kuollut, ei se olisi häneen sillä tavalla vaikuttanut: se olisi ollut tapaturma, mutta tämä oli ilkiteko. Työmaalta nousi hän heti hevosen selkään, ajoi karjatuvalle. Siellä paraillaan maanmittari apulaisineen päivällislomaa piti.

Tuhkaharmaana kasvoilta, sanaakaan ääntämättä sieppasi äijä kirveen maasta ja hirmuinen katse kohtasi herraa, joka karjatuvan seinustalla loikoi. Mutta miehiä juoksi hätään, ottivat kiinni kirveeseen ja puhuivat lauhduttaen, säälien, osaaottaen. Hän heitti kirveen, meni kaatuneen koivun luo ja purskahti itkemään...

Tuo mies, joka näytti niin paljon paremmin sopivan yhteen katajain kuin koivujen kanssa, itki koivun kaatumista. Mutta maanmittari makasi vielä tuvan seinustalla hiukan peloissaan ja kalpeana, ivallinen hymyily suupielessä katsellen miten raa'an talonpojan täytyy itkeä, kun hän on käyttänyt vaan laillista oikeuttaan, kaatanut hänen mieliköivunsa säästääkseen itseltään muutaman minuutin vaivannäön.

1894.

Sisarukset

Muiden muassa oli Mikko Matkasen mökki tuossa kylän laidassa, mäen rinteessä, kivikossa, istuvain kivien päälle rakettu. Siinä olikin kyllä istuvia kiviä, toinen toisessaan kiinni; jos ei yksi sopinut nurkan alle, sopi toinen. Mökkiä ei Mikko ollut itse rakentanut, muilta osti, kun pesää rupesi tarvitsemaan. Ja silloin hän rupesi sitä tarvitsemaan, kun Maijaliisan kanssa yhteen meni ja rupesi ihmiskuntaa kartuttamaan.

Siinä elivät päivästä toiseen, väliin paremmin, väliin huonommin, syötiin kun oli, ei syöty kun ei ollut. Mutta tarkoitustaan ihmiskunnan jäsenenä he uskollisesti täyttivät: syntyi, milloin tyttäriä, milloin poikia. Syrjäisistä asianhaaroista se luultavasti rippui, että yksi toisensa perään kuoli. Kaikkiaan kahdeksasta pikku Matkasesta kuusi oli kuollut. Ainoastaan kaksi tyttöstä näkyi jaksavan siksi elää, että siivet alkaisivat kasvaa ja kelpaisivat maailmalle lentämään. Vanhemman nimi oli Leena, nuoremman nimi oli Miina; iän väliä oli viisi vuotta.

Kun Leena lähenei kymmentä vuotta, rupesi mieli tekemään ulos, avaraan maailmaan ... pesä alkoi tuntua ahtaalta.

"No niin", sanoi isä Mikko, kun asia puheeksi tuli, "menköön vaan. Onhan pois syömästä. Ja kylläpä tuo omansa pitää, oikea tikkukynsi onkin!" Äiti sanoi samaa. Leena lähti. Otti ensin lyhyen lennon – läheisiin naapureihin vaan. Kun siivet varttuvat, ehtii harjoitella pitempiä matkoja.

* * * * *

Kun Leena oli mennyt palvelemaan, tuntui pesä paljon avarammalta. Isä ja äiti luulivat, että nyt kait sitä tullaan hyvinkin toimeen. Paljonhan se jo syökin tuonlainen naakka! Mutta ei asia siitä paljoa muuttunut, parantunut. Puutetta oli yhä, vanhetessa kun ruvettiin vähin heroittelemaankin. Isä, näetten, hylkäsi kessut ja höyrytteli punakukkoja, väliin kaksiveikkosiakin. Äiti rupesi nuuskaamaan. Isä ei tosin ollut mikään juoppo, mutta ryyppäsi kun sattui, kun tarjottiin, jopa joskus itsekin osti, – niinkuin muutkin miehet. Eukolla alkoi yhä useammin olla pää kipeänä, tarvitsi kahvitilkan. Näistä riideltiin väliin, kun leipä loppui.

Kun Miina ehti kahdeksan vuotiaaksi, ruvettiin kuulustelemaan, eikö tuo jo lapsenhoitajaksi kelpaisi? Kelpasi kun kelpasikin. Ja koska työllä itselläkin intoa oli, niin sai mennä räpytellä. Olikin hän kovin pikkuinen. Itku pyysi isältä – äiti itki. Jo teki mieli perään mennä, ottaa syliin, kantaa kotiin ja asettaa siellä isän ja äidin väliin ikuisiksi ajoiksi.

Siihen se kuitenkin jäi. Miina sai olla siellä, mihin oli mennyt.

Oppikoon!

* * * * *

Leena oli oivallinen ominpäineläjä. Tultuaan täysikasvuiseksi alkoi saada hyvät palkat, reima työhminen kun oli. Hyviä palkkoja hän sai ja säästi kitsaasti. Äiti pyysi toisinaan nuuskarahaksi viittä penniä; ei antanut. Isä joskus tahtoi tupakkarahoja lainata, väliinpä leivän apuakin, kitsaat kun olivat olot. Ei Leena antanut. "Ei riitä", sanoi. Vanhemmat väliin suuttuivat, haukkuivat kitupiikiksi, tikkukynneksi, hävittömäksi. Tämä ei auttanut. Tytär piti omansa.

Ja tyttönä tuli hän oikein kuuluisaksi kitsaudestaan. Ihmiset sanoivat ihastellen: kas se, kyllä se ihminen maailmassa toimeen tulee! – Kosioita ei hänellä ollut aivan runsaasti, ikäisiänsä. Mutta sen sijaan oli kyllä tarjolla äitipuolen tiloja; vanhat pojat myöskin kosivat. Kaikki sellaiset, jotka tahtoivat kitsasta, tarkkaa emäntää. Vihdoin hän erään otti, Olli Pajalaisen. Tämä oli samanlainen kuin hän itsekin, piti omansa, ei koskaan ryyppännyt, eikä polttanut tupakkaa, oli niin kitsas.

Kyllä he rupesivat saamaan säästöön, keräämään kasaa heti ensi päivästä. Eivät he tuhlanneet koskaan. Jos toinen aikoi jotain ostaa, esti toinen. Jos hyvin sattui ja pitemmälle mentiin, niin riitelemään ruvettiin, ja pakattiin entisiäkin ostoja myömään, sellaisiakin, missä ei mitään myömistä ollutkaan. Mutta piti vaan toista kiukuttaa, härnätä: näin minä osaisin olla tarkka, en kaipaisi mitään, entisetkin möisin, sinä vaan tässä tuhlaillet ja häviötä yrität. Kyllä Leena oli vielä parempi kuin Olli, vaikka ei Ollikaan mikään kelvoton ollut. Leena tämän kyllä käsitti ja Ollikin ehkä aavisti. Ohjokset kumminkin joutuivat Leenalle. Ja Olli joutui "tuhlauksiensa" vuoksi tohvelin alle.

Aikain kuluessa varttuivat siksi, että jaksoivat talonkin ostaa. Sitten vasta Leena oikein säästäväiseksi tuli, velkaa kun talosta jäi ja sitä piti maksuun saada.

* * * * *

Miinakin kasvoi ja varttui. Hänestäpä tuli oikein siro tyttö, poikain lemmikki. Hän oli iloinen ja tuhlaavainen ja eli mukana. Äidille antoi nuuskarahaa ja isälle tupakaksi lainasi. Jopa väliin vehnäsiäkin vei kotiin: saavathan vanhukset kahviinsa topata. Hän juoksi kylää, kävi tanssissa ja pelkäsi sisartaan, tämä kun aina härnäsi ja nuhteli. Toisinaan sisar Jumalan sanan kautta neuvoi. "Syntiä teet", sanoi, "kun niin maailman perässä juokset. Muista se. Saat vielä karvaasti katua." Tällä tavoin sai pian Miinan itkemään; olikin tyttö raiskalla oikein hellä sydän. Itki, kun vähän tunteita kosketettiin. Sisar kerskasi uskostansa. Asetti itsensä esimerkiksi. "Katso", sanoi, "miten minä elän ja mieheni elää. Emme me maailman huvia kaipaa. Jumalassa vaan pysymme kiinni. Ja kylläpä Hän on siunannutkin meitä, niinkuin näet." Joskus Miina suuttui sisaren sanoista. "Mikä jumalinen sinä olet? oikea tavarain orja, nälkähinen, et työvällesi palkkaa maksa. Aina kinaat, aina halventelet. Onko se jumalista?" Silloin aina erosivat riidellen.

Miina juoksi ja lenti siksi, kun poltti siipensä. Muuan nuori mies kiekaili aikansa tytön ympärillä, niin kauan kuin se häntä huvitti, kehui rakastavansa ja puhui avioliitosta. Mutta yhtäkkiä teki tömin. "En minä ... en minä huolikaan sinusta, tuota" ... Hän meni tiehensä eikä tahtonut enää tietää mitään Miinasta. Mutta Miinapa jäi raskaaksi ja synnytti poikasen. Kylän akat ryhtyivät asiaan, kävivät kiinni vietteliään ja ahdistelivat häntä: "Korjaa jälkesi!" sanoivat. Mies olikin kiljulla akkain käsissä, eikä selvinnyt muulla kuin sillä, että meni sovintoja tekemään. Meni juovuksissa.

* * * * *

Mutta Miina ei ollut mikään tarjokas. "Miksi nytkään tulit?" kysyi. "Tulin vaan", sanoi toinen, "akat soittavat niin hirvittävästi". – "No kun siitä syystä tulit, niin mene pois, en minä sinusta huoli ... en ole hätivara... Jumala on petettyjen Jumala." —

Miina pani siskoa kummiksi pyytämään. Kukapa muu kuin lihainen sisko tulisikaan äpärälapsen kummiksi! Kylän eukko, joka asialla kävi toi terveisiä: "sisaresi käski terveisiä sanomaan, että ei hän ole mikään äpäräin kummi!" Miina rupesi itkemään. Mutta muut lohduttelivat: "älä nyt siitä itke, pyydä muita ihmisiä ... eihän sisaresi olekaan mikään ihminen". Hän tuli lohdutetuksi. Ensimmäiset, joita sitten pyysi, tulivat kummiksi. Toivatpa tuliaisiakin, pitivät oikein kuin ihmisenä.

Isän ja äidin pikku mökissä täytyi uudelleen olla tilaa neljälle hengelle. Siellä oli ensi aikoina itkua ja karkeita sanoja tulvalta, leipää kovin niukalta. "Kun et ottanut sitä roistoa mieheksesi", sanoi äiti toisinaan, "olis leipää edes hankkinut. Nyt. nälkään kuolet ja tapat lapsesikin... Hakisit edes elatusta". – "En", sanoi Miina, "en sittenkään ole hätivara, enkä lain kautta elatustakaan hae. Millä tuo elättää, joka tuskin itse elää: juo ja ryyppää kuin sika. En kirotuilla rahoilla elätä lastani, en vedä enempiä päälleni Jumalan vihaa. Minua on Jumala rangaissut, minä kannan ristini nöyryydellä. Teen työtä, kyllä yhden lapsen elättää jaksan, jos Jumala suo". Äiti murisi ja isäkin murisi, mutta mitäs siihen nyt tehtiin. Täytyi asettua olemaan.

Mummo rupesi hoitelemaan pikku poikasta, Miina kävi ukon kanssa työssä. Yhdestä syötiin ja yhteen pantiin tulokset. Aikoja kului. Kallu kasvoi, tuli ukon iloksi ja muorin iloksi. Miinan käsissä oli vahvuutta ja näppäryyttä, kykeni monenlaiseen työhön. Hän oli tullut hiljaiseksi ja nöyräksi. Ihmiset pitivät hänestä paljon, antoivat työtä aina. Ja olipa omituista: näytti väliin siltä kuin Kallu olisi tuonut mökkiin kaikenlaisia tuomisia, iloa ukolle ja muorille, sekä vielä nuuskaa, tupakkaa ja leipää ja vellijauhoja.

* * * * *

Leena eleli yhä miehinen ja kokosi rikkauksia. Kaksi lasta heillä oli, molemmat tyttäriä. Niille piti perintöä hankkia. Kyllä heillä oli tiedossaan kaikki välikappaleet. Kun puotiin meni, sanoi kauppiaille: "Voi kun on kallista, muualla saa huokeammalla. Pane siihen ja siihen hintaan, en minä sano kellekään. Ota sitte muilta enemmän!"

Runsaasti käski punnita ja mitata, tahtoi paljon kaupan tekiäisiä. Suutarin palkkoja piti vuoden maksamatta, räätälin samoin. Unohti sillä välin muutamia nuttuja, joita oli tehty, samoin pieksuja. Riiteli niistä mestarien kanssa, eikä maksanut kaikkia koskaan. Jos myi kotitekoista palttinaa, erehtyi mitatessa, jos myi villoja, erehtyi punnitessa, jätti aina vähän vaille. Kun siitä jälestäpäin joskus huomautettiin, pyysi anteeksi, vahingon sanoi tulleen ja lupasi toiste korvata. Mutta oli huono muisti, unohti pian ja jätti korvaamatta.

Sisarukset eivät paljoa yksissä olleet. Toisinaan talvisaikoina täytyi Miinan sisareen turvautua, pyytää jyviä kesätyön päälle. Kyllä sisar antoi, mutta hyvin rajoitetun määrän. "Jos kuolee?" sanoi, "niin kuka ne sitte maksaa?" Ei koskaan antanut mitään ilman isälle, ei äidille, ei sisarelle. Kaikki tarvitsi tarkoin itse. Aina hänellä oli härnäämistä Miinalle, pisteli yhdestä ja toisesta. Jumalan nimen kautta hän useimmiten puhui. "Olet suuri syntinen sisar parka", sanoi ja "mitähän hyvä Isä tarkoitti, kun piti mun sukukuntaani sellainen risti, häpeäpilkku tuleman, kuin sinä olet. Saa nähdä saatatko pitää, ettet toista laita. Koreilet ja komeilet, ikäänkuin mikä tyttö. Saunan tukkoon sellainen sais pukea. Häpeä! Kaikki ihmiset sinusta puhuvat". Miinalla myöskin oli suuta. "Sisar kulta, avaja oma povet, katso sinne", sanoi hän. "On ehkä yhtä pitkä taivaaseen, kuin minullakin, vaikka olenkin"...

Sitten rupesi Leena aina itkemään ja tuomaan esiin nuhteetonta elämäänsä ja jumalisia tekojansa.

Kerran Miina juonillaan puki oikein huonot ryysyt päällensä, kun sisaren luo meni. Silloin sisar haukkui niistä. Miina rupesi nauramaan, "no hyvä ei kelpaa sulle, eikä huono!" sanoi hän ja meni ilvehtien tiehensä.

* * * * *

Aikojen kuluessa kuolivat vanhukset tuolta mökistä kivien päältä. Ensin kuoli akka ja sitten kuoli ukko. Vierasmiesten aikana olivat "kaiken omaisuutensa" Miinalle testamentanneet. Siihen kuului tupa, pannu ja pata, vähän huonoja pöytäkaluja, vaaterääsyjä j.n.e.

Ukko oli sanonut kuollessaan: "Leenalla on kyllä, on liikaakin omaisuutta, ei hän tällaisia tarvitse kun meillä on ja Miinapa tässä on elättänytkin".

Mutta Leena ei tiennyt testamentista. Kun isä oli kuollut, sanoi hän sisarelle: "Sinun pitää toimituttaa kalunkirjoitus ja maksaa minulle osani tuvasta ja irtaimesta, jos pitää tahdot". – "Ei tarvitsekaan", sanoi Miina, "minun on kaikki, minulla on testamentti".

"Häh? mikä testamentti?"

"Oikea testamentti. Isä lupasi minulle kaikki".

Nyt rupesivat sisarukset oikein aikalaila riitelemään. Leena uhkasi kärjään viedä. "Ainakin äidin osan saan, äijän osasta en huolikaan"...

Hän valitti ja itki tunnotonta isää, jolle ei yksi sormi ole niin kipeä kuin toinen.

Viikkokausia kesti riitaa, syrjäisetkin ihmiset siihen jo osaa ottivat. "Mitä sinä tuolla romulla teet", sanoivat Leenalle, "kyllä sinulla tavaraa on. Miina parka tarvitsee. Älä ole niin mammonan orja." Leenan mieskin rupesi jo häpeämään ja suuttumaan akkaansa. Jo täytyi Leenan asettua, kun koko maailma oli vastaan. Sanoi kuitenkin: "Menen ja otan jotain sieltä, pitääköön sitte saaliinsa." Meni sitten sisaren mökille, meni kuin ruhtinatar. "Tulin ottamaan jotain muistoa", sanoi, "pidä sitten saaliinasi". Hän otti äitivainaan parhaan hameen ja huivin, isän virsikirjan, ainoan kirveen ja lapion, sekä vielä jotain pikkutavaraa. Miina itki. "Ota jos sydäntä on, ja näkyypä sitä olevankin". Kallu rupesi itkemään, pelkäsi tätiä, kun tämä niin paiskeli esineitä, ja kun näki äidinkin itkevän. "Mitä kakara raakuu", täti sanoi, "joutaisit kuolla ihmisten vaivoista!" Sitten hän meni, vei tavarat, ei kiittänyt, ei hyvästikään osannut.

Sisarukset elivät monia vuosia erillään toisistaan. Lapsetkin sillä aikaa kasvoivat. Leenan tyttäret Annikka ja Suska venyivät aivan täysikasvuiseksi ja saivat kumpainenkin miehen kuin hyllyltä ottain. Hätäkös oli saadessa, eivät he rumia olleet, ei kelvottomiakaan. Ja talo oli velaton: oli siis sievästi myötäjäisiä toivossa. Mutta vävyt eivät tulleet toimeen talossa, vaikka sitä kyllä koettivat. Ensin Annikka miehineen koetti. Mutta kun Jukka oli vähän aikaa ollut, kävivät välit riitaisiksi. Anopin mielestä oli kovin laiska mieheksi. Renkiä olisi helpompi pitää. Ensin mummo sitä takanapäin jutteli, sitten jo suoraankin sanoi: "Jos talossa meinaat asumaan ruveta, niin älä jorjottele. Tee työtä. Sitä tässä muutkin tekevät". Jukka ei kärsinyt tuollaista kauan. Olihan hänkin talosta! Pani kapineensa kokoon, sai Annikan mukaansa ja muutti pois.

Sen jälkeen Suska pian menikin naimisiin ja toi miehensä kotiin. Kovin piti mummo ensin Kaaposta, Suskan miehestä. Kaapo olikin roima työmies, mummo sanoi, että hän tekee niinkuin hevonen. Mutta kun Kaapo rupesi kodistumaan, tuli hän rohkeaksi ja rupesi isännöimään. Silloin taas tuli riita. "Et sinä mikään ole", sanoi mummo, "meidän on tavara, me sitä hoidammekin. Mun on pirtti, sun on portti. Jos tahdot talossa olla, ole hiljaa, jos et tahdo hiljaa olla, mene tiehes!" Kun kerta riita alkuun tuli, repesi se suureksi. Kaapo pani tavaransa kokoon, puhutteli muoria pirun eukoksi, ja lähti pois vieden Suskan muassaan.

* * * * *

Leena ja Olli, hyvin he olivat aina terveet olleet. Mutta vanhaksi tultua eräänä talvena tuli eukko sairaloiseksi. Vaikka Olli oli vanterampi alkoi hän talouden puuhiin ennen väsyä kuin eukko, rupesi näetten ehdottelemaan, että talo annettaisiin jommalle kummalle vävyistä. Ensin eukko suuttui. "Itse minä olen tavaran koonnut, itse sen viljelenkin loppuun asti!" sanoi. Mutta kun yhä huonommaksi kävi ja väsyi, tuskinpa enää jalka toisen edelle pääsi, – silloin suostui.

Vävyt ja tyttäret kutsuttiin. "Kumpi ottaa talon?" kyseli muori.

Molemmat olisivat kyllä ottaneet, mutta ei tahdottu sopia hinnasta.

Muori suuttui, kun niin perin vähästä olisivat kumpanenkin ottaneet.

Hän alkoi haukkua. "Maksakaa te enempi", sanoi Annikka Suskalle ja Kaapolle.

"Hoo, mitä varten? Maksakaa te jos kannattaa", huusi Suska. Nyt alkoivat sisarukset riidellä.

Muori oli vallan hurjana. Hän oli kuvitellut että ainakin 7 tuhatta heidän kumpasenkin tyttärensä perintö tulisi olemaan. Nyt taritsivat vävyt vaan 9 tuhatta talosta. Tuota muori itki. Niinkö vähäksi hänen omaisuutensa arvataan! Ei olisikaan heidän tyttärillä siis enempää perintöä kuin toiskankaan tyttärillä! – "Kaksitoista tuhatta!" kiljui hän, "kaksitoista tuhatta pitää maksaa! Hävetkää! ... tällaista taloa halvemmallalla" ... Vävyt nauroivat. "Ei muori", sanoivat, "ei sitä kannata. Ja mitä te välitätte? Meidän välinen asiahan se on, kun me siihen suostumme ... molemmiin olemme tyytyväisiä".

Tuota ei vävyjen olisi pitänyt sanoa, muorinhan tavara oli. Se teki muorin hulluksi. Hän hyppäsi tasajalkaa lattialla, kirosi, alkoi juosta ulos ja huusi mennessään:

"Järveen menen! järveen menen!"

Olli ja nuoret hymähtivät, rupesivat yhteen suuhun surkuttelemaan ämmäruukkaa. Menivät pihalle perään, näkivät että hän kiersi navetan taakse piiloon. Siellä antoivat he muorin kuljaella, eivät olleet tietävinäänkään, muista asioista vaan alkoivat jutella. Kylläpähan tulee kun aikansa kuljaelee! – Vävyt ja tyttäret menivät kotiansa.

* * * * *

Leena ei enää leppynytkään. Hän teki kirjallisen testamentin, määräsi omaisuutensa lastensa lapsille. Vanhempain ei pitänyt saaman mitään. Sitten pian hän sairastuikin sängyn omaksi. Silloin tuli hätä. Oikeinkohan tässä kuolema lähistelee? Naapuripitäjässä oli erinomainen hieroja; se haettiin, mutta ei ollut apua. Haettiin vuoron tiestä kolme noitaa, yksi erältään. Ei siitäkään apua. Oman kylän kuppari sai konstinsa koettaa, ei apua. Jo oikein alkoi pelottaa muoria. Väliin porotti jalkaa, väliin kättä; toisinaan oli rinta kipeä, toisinaan pää. Ruoka ei käynyt laatuun: perin huonosti olivat asiat.

Sattui eräänä päivänä, että kylään tuotiin lääkäri erään köyhän vaimon luo. Olli ei ollut kotona silloin, muori joutui kiusaukseen. Hakisinkohan tohtorin? Kylän akat houkuttelivat: "hullu olet jos et hae nyt, kun niin saatavillakin on!" Leena kutsui kupparin ja pyysi häntä menemään tohtorin luo. Käski sanoa, että köyhiä ollaan. Kuppari alkoi huoneita siivota, – tohtori kun tulee. Mutta muori ei antanut. "Älä siivoa", sanoi, "luulee meitä pian rikkaiksi. Antaa olla niinkuin on". Hopeamaljankin pöydältä käski pois korjata.

Kuppari meni tohtoria hakemaan. "Ottakaa vaan palkkaa niin että kannattaa. Ne ovat rikkaita, mutta niin saitureita", hän kertoi.

Tohtori tuli, määräsi lääkkeet ja 10 markkaa palkkaa.

Leena-muori rupesi rukoilemaan:

"Tohtori kulta ... me olemme köyhiä... Eikö riittäisi 3 markkaa? Ei meillä ole rikkauksia ... valehtelevat ihmiset niin kovin paljon ... ei meillä ole ... ja ... ja ... jos ei vielä apuakaan ole". Tohtori oli tuosta kovin huvitettu, naureskeli, kehui ja lohdutteli muoria eikä helpottanut, otti vaan 10 markkaansa ja meni pois.

Muori tuli kipeämmäksi.

Olli tuli kotiin. Leena kertoi koko jutun. Olli joutui raivoon. "Kymmenen markkaa!" huusi hän, "roisto! Missä hän nyt on?" Hän rupesi juoksemaan ja löysi vielä tohtorin kylästä.

Hän hohuutti ja kieli sammalsi kun rupesi tohtorille asiaansa selvittämään: "kuolee se kuitenkin ... se meidän eukko, ette te sitä voi auttaa... Ja kymmenen markkaa otitte!.. Minä tahdon takaisin puolet..." Olli ähki ja puhki, oli kovin kiukussa ja hämillään. Roistoksi teki mieli tohtoria sanoa, kielellä jo sana pyöri, mutta ei uskaltanut. Tohtori nauroi, kiusasi ja piinasi Ollia ja huvitteli itseänsä... Hiton hauskoja ihmisiä! Olli se vaan aina puolta takaisin tahtoi, toisinaan seitsemääkin markkaa, oikein jo itkua lopulta väänsi. Tohtori kyllästyi vihdoon, pisti 10 markkaa äijän käteen. Olli tuli siitä kovin iloiseksi, kiitteli tohtoria ja tarjosi markkaa takaisin. Mutta sitten tohtori jo suuttui ja potki äijän ulos huoneesta.

* * * * *

Leena oli nyt noin 60:n ijässä eikä hän enää parantunut, sängyssä täytyi maata, vaikka kovin paljon olisi työtä ollut. Tuosta hän voihki kaikki päivät, oli kiukussa, pureskeli ja haukkui väkeänsä sängystä päin. Ensin palvelijat totella koettivat, mutta sitten rupesivat tottelemattomiksi, jopa härnäsiätkin väliin, naureskelivat ja pistopuheita nakkelivat.

Eräänä päivänä tuli sisarkin katsomaan. Silloin sairas näyttikin hyvin huonolta.

"Kovin huonolta näytät", sanoi Miina, "taidat matkamies olla .. Mutta oletko sielusi tilaa ajatellut?"

Sisar käänsi selkensä kiivaasti, ei puhunut pitkään aikaan.

"Koskas minä olen sun tiellä ollut", ähkäsi vihdoin. Miina rupesi itkemään ja voivottelemaan.

"Voi kun sulla on paatunut sydän", sanoi.

Leena sai nyt jutun päästä kiini.

"Ei mulla olekaan huoran syntiä seljässäni, Jumalan kiitos", sanoi. Sitte vielä hän jatkoi samaan suuntaan. Kehui aina Jumalan silmänsä edessä pitäneensä, ei ollut varastanut, ei valhetellut. Katkonaisesti puhui, kuumeen tapaisella kiireellä, riemuiten sanainsa ja ajatuksensa terävyydestä.

Sisar itki ensin, mutta rupesi sitten hymyilemään. Oli kai löytänyt lohdutuksen, sopivan vastauksen.

"Muistatko", kysyi sitten kun suunvuoroa sai, "muistatko mitä Jesus sanoi syntiselle vaimolle?.. Hän sanoi: mene piikani, äläkä silleen enää syntiä tee".

Leena ei vastannut. Miina jatkoi:

"Ei minulla ole mitään, jota maailmassa niin rakastaisin, etten Jumalaa saattaisi enempi rakastaa ja hän antaa syntini anteeksi. Mutta: huokeampi on kamelin käydä neulan silmän lävitse, kuin rikkaan tulla taivaan valtakuntaan".

Leena oli jo ähkinyt kauan, kun katseli sängystä rengin päälle, joka söi ... tuskin ensinkään kuuli, mitä Miina puhui.

"Koko päivänkös sinä nyt siinä syöt, Mikko?" huusi vihdoin. Renki vastasi pöykkimällä. Rupesivat riitelemään. Kun renki meni tuvasta, loppui riita. Miina rupesi taas puhetta yrittämään. Ei se tahtonut onnistua. Leena oli kovin vihoissaan.

"Maailmassa olet vielä kovin kiinni, sisar parka, tavaraasi rakastat... Mutta mihinkäs nyt panet kaiken sen, mitäs koonnut olet?" kyseli Miina. "Ei tavara mahdu ahtaasta portista", jatkoi Miina, kun ei vastausta kuulunut. Mutta sairas ei vaan puhunut. Miina rupesi pois hankkimaan. "Vihassako eroamme?" kyseli sisarelta. "Tehdään sovinto, ennenkuin kuolet", pyyteli. Mutta toinen makasi seljin, eikä puhunut mitään. Ja niin he erosivat.

* * * * *

Kuolema tuli sitten pian ja vei Leenan. Kylän akkoja oli kokoutunut loppua katsomaan ja veisailemaan. Kun oli veisaamasta laattu ja sanottu (melkein jokainen sanoi siihen tapaan) "joo, niin sitä tästä maailmasta mennään" – sanoi Olli tolkussaan:

"Noin turhaan olisi rahaa tohtorille mennyt ... eipä hänen mitään auttanut. Mitä kuoleman edessä auttaa!" Kukaan ei sanonut siihen sitä ei tätä. Olli luuli, etteivät mahdollisesti tiedäkään koko juttua.

"Kun raato otti 10 markkaa, mutta minä hain pois", koetti hän selvittää. Toiset rupesivat suhdittelemaan "älkäähän nyt siitä puhuko", sanoivat. Olli sanoi, ettei hän puhukaan, sanoohan vaan.

Tässä tuli nyt puuhia. Molemmat tyttäret tulivat valmistelemaan rakasta äitiä hautaan. Nyt vasta sattumalta saivat kuulla, että äiti oli heidän lapsilleen testamentin tehnyt, heille ei itsille mitään tulisi. Siitäpä suuttuivat. Menivät miehiänsäkin hätään hakemaan. Mutta asia oli kun olikin sellainen. Päätettiin testamentti kumoon hakea. Kuka nyt tuollaista sietäis!

Hautajaisista sitten riideltiin. Oli ensin ajottu aimolliset pitää, kahden aterian kanssa. Mutta kun testamentti tiedoksi tuli, ei kukaan enää ajatellutkaan. "Yksi ateria vaan", sanoi Suska. "Ei yhtään!" tiukkui Annikka. "Ketä sinne kutsutaan?" uteli Olli. Ei sitä kutsuta ainakaan, eikä sitä, luettelivat tyttäret useampia.

"Lakeerataankos arkku?" kyseli Olli. Siitäkin nousi kinaa. "Kelpaa se ilmankin", väitteli toinen sisar. Toinen oli suostuvainen. Vielä monesta muustakin asiasta riideltiin ja kinasteltiin, aivan pienistä

turhanpäiväisistä asioista. Pahin riita oli maahanpaniais-pidoista. Toiset tahtoivat vieraille yhtä ateriaa antamaan, toiset eivät olisi ollenkaan antaneet. Viimeiset voittivat.

Se testamentti se oli, joka riidan teki ja kiukkusuonia kutkutteli. Testamentin todistajia käytiin usein tutkimassa. Arveltiin, aprikoitiin: meneekö myttyyn? Myttyyn menee, päättivät vävyt lopuksi, ei sellainen pidä: muori ei ollut täydessä järjessä, kun testamentin teki.

* * * * *

Miina täti tuli hautajaisista. Mennä hytysteli mökkiä kohden mäelle. Tapasi matkalla poikansa lapsia, pikku tytön ja pikku pojan. Mummon luokse menossa olivat. "Äiti lähetti", kertoivat, "lämmintäleipää tuomaan". Olivat luulleet että mummo oli jo hautajaisista kotiin ehtinyt. Tyttö otti esiliinasta leivän ja antoi mummolle. Leipä oli kaunis, hyvin noussut ja hyvästä viljasta leivottu. Miina pisti leivän povellensa, otti pojan toiseen, tytön toiseen käteensä taluttaaksensa ja vei kotiansa.

"Tulkaa lintuseni", sanoi taluttaessaan, "tulkaa, mummolle on hyvää viiliä, oikein hyvää. Saatte rääpiä koko pytyllisen. Eikös äitinne lehmä ole nyt ummessa?"

Ummessapa kuului vielä olevan, mutta sitten kun kantaa, oli äiti juustonpuseroa luvannut paljon, oikein paljon ja Liinu tahtoi tuoda mummollekin ja Mikku myöskin tahtoi.

Tultiin mökin luo. Ränsistynyt se jo oli, eikä korea, mutta kyllä laatuun käypä. Lapset juoksivat riemuiten sisään, menivät heti kaivelemaan muorin komeroita. Hupaista oli ja kaikki paikat vanhoja tuttuja. Muori valitsi kauniimman viilipytytensä, nosti pöytään ja asetti lapset syömään ... käski rääpiäkin.

Sitten vasta hän otti miniän lähettämän kauniin kyrsän poveltaan, katseli sitä, suuteli sitä; pani sen hyllylleen ja pyyhkäisi silmäkulmiaan.

1891.

Kreetaliisa ja Maijastiina

Hyvässä sovussa olivat ennen eläneet Maijastiina ja Kreetaliisa. Naapuruksia olivat mäellä ja molemmat melkein yhden ikäiset. Paljon he olivat yksissä ja lainailivat toinen toiseltaan mitä milloinkin tarvitsemaan satuttiin. Kreetaliisa oli hyvä hieroja ja oivallinen kuppari sekä muutamia vuosia ennen Maijastiinaa naimisiin mennyt – jotka seikat ehkä yhteensä olivat vaikuttaneet sen, että Kreetaliisa oli hiukan varakkaampi miehineen, kuin Maijastiina miehineen. Tuo ei kuitenkaan mitään epäsopua saanut aikaan, sillä Maijastiina ei kadehtinut Kreetaliisaa, vaan arveli, että jahka mekin eletään yhtä kauan ... ehkäpä sitä meillekin karttuu.

Mutta edellä näkyi pysyvän Kreetaliisa, sillä kupparin ammatti on kerrassaan oivallinen, siitä saattaa panna kasallekin, kun on mies, joka muuten pitää huolen jokapäiväisestä leivästä. Niinpä he olivatkin jo useita vuosia sitten saaneet mökkinsä velattomaksi, jotavastoin Maijastiinalla ja hänen miehensä oli velkaa.

Vaan sittenpä päättikin Maijastiinan mies mennä Ameriikkaan ... mitenköpä sitä mökkiä muuten saisikaan maksetuksi! Siinä oli tullut vähän liiaksikin, kun oli saunakin tehty, pääasiallisesti vaan sitä varten, että kun naapurissakin oli sauna. Naapurin emännälle se oli viran puolesta tarpeellinen! ... ja siellä olisi kyllä saanut kylpeä ihan tarpeeksensa.

Akat sopivat varsin hyvin sittenkin vielä, kun Maijastiinan mies oli Ameriikkaan mennyt. Kreetaliisa puhui useinkin Maijastiinan kanssa tämän miehestä ja toivotti sen matkalle Jumalan siunausta. Mutta sitten tuli Maijastiinalle rahaa. Hän maksoi miehensä matkarahat sekä 25 markkaa Kreetaliisalle, jotka oli tältä lainannut hätätarpeeseen mieheltään rahoja odottaessa. Omituista kyllä: aivan kohta, kun Maijastiina oli maksanut viisikolmatta markkasensa ja lähti pois Kreetaliisan mökiltä, rupesi hän ajattelemaan, että hän on nyt yhtä rikas kuin Kreetaliisakin ja ettei hän enää viitsi joka näkemä Kreetaliisalle kahvia kyhöstää ja että hän ottaa itseänsä hieromaan Jaakon Kaisan, kun sitä niin hyväksi kehutaan – sanokoon Kreetaliisa mitä ikinä tahtoo!..

Kreetaliisa ajatteli että "kovinpa se oli...", vaikka ei Maijastiina suinkaan ollut näkemältä sellaiseen ajatukseen mitään aihetta antanut; päinvastoin tuvassa ollessaan vielä oikein siunasi ja kiitteli. Mutta tuollainen ajatus nyt tuli vaan Kreetaliisan päähän eikä hän päässyt siitä erilleen ollenkaan, ennenkuin jo ajatteli – yhä Maijastiinaa tarkoittaen – että "älä nuolase, ennenkuin nokahtaa! ... on niin kovin..."

Ja huomaamattaan oikein missä mennään oli hän yht'äkkiä ruvennut ajattelemaan vanhasta ystävästään oikein ilkeästi, ja hän olisi – hän tunsu sen itsessään syvästi – sanonut Maijastiinalle, jos tämä olisi sattumalta palannut, että "ei sitä, kuule, nyt pidä kohta niin kovin nenäänsä nostaa, ei sitä tiedä vielä maailmassa kuinka käy". Hyvää suoden vaan olisi niin sanonut ... aivan hyvää. Eihän hän ollut ikänä Maijastiinalle pahaa tahtonut!.. Mutta kun kahviakin on ruvennut juomaan niinkuin ... kerrassaan aivan hulluuden päähän. Mitä sitä köyhän ihmisen silläläilla kannattaa ... hui hai! Kyllä sitä ovat muutkin maailmassa eläneet, ovat hyvinkin ... ja paremmatkin tässä saavat kaikkensa koettaa ... saavat jo...

Aivan samana päivänä, kylässä kulkiessaan, tapasi Maijastiina Jaakon Kaisan ja pyysi itseänsä hieromaan huomiseksi. "No mutta onhan siellä", sanoi Kaisa, "Kreetaliisa, mikset sinä sitä?"

"Onhan se, mutta en minä tahdo siitä ollenkaan tykätä, se on sen hierominen sellaista nytyyttämistä, että kipeäksi siitä vaan jälestäpäin tulee." Sitten hän vielä kertoi, että oli aikonut jo monasti ennen pyytää Kaisaa, mutta ei oikeastaan ollut uskaltanut, kun se olisi kuitenkin Kreetaliisaa suuttuttanut ja hän on niin hidas riitelemään. Mutta nyt hän ajatteli, että "suuttukoon jos paikkansa" ei hän elä Kreetaliisan armoilla...

"Kyllähän se ... en minä tiedä", rupesi Kaisa sanomaan sivuillensa hämillään tirstistellen, "mikä hänessä lie syynä, mutta kaikki ne ovat ruvenneet mua hierojaksi hakemaan, joita se Kreetaliisa ennen tapasi hieroa... Mutta vaikka mä sen itse sanon niin kyllä mä avun aina olen saanut, jota mä olen

hieronut... Jumalan avulla! Jumalan avulla sitä saa aikaan. No koetaan nyt sitte sinuakin huomenna, jos Jumala voimia antaa, ei suinkaan tässä itsestään ja omalla hyvydellensä mihinkään mennä."

Maijastiina sanoi, että se ihminen on niinkuin vesirakko Jumalan kädessä.

"Niin se on ... niin se on."

Tehtiin lopuksi päätös saunan lämmittämisestä y.m. seikoista ja erottiin.

Samana päivänä sai Kreetaliisa jo kuulla kylässä, että Maijastiina oli pyytänyt Jaakon Kaisan hieromaan.

"Noo", sanoi Kreetaliisa, "hyvin suotu ... kovin hyvin suotu." Mutta ihmiset luulivat huomaavansa, että hän oli tulla aivan hulluksi harmista.

Menessään kotiin, ajatteli itsekseen monta kummallista seikkaa Maijastiinasta. Vihdoin hän lähti kylään, meni Moilaseen, jonka emännän kanssa hän oli hyvänlainen tuttu, mutta joka kuitenkin enimmäkseen hierotti itseänsä Jaakon Kaisalla. Kreetaliisa kutsui emäntää huomiseksi heille tulemaan ja sanoi, että hän lämmittää saunan ja hieroo emännän, jos emäntä vaan tarvitsee. Emäntä mielistyi heti asiaan. Sanoi, että tuo Kaisa häntä on tavannut hieroa, mutta ei hän tiedä mikä sen Kaisan on tullut, ei sen hierominen tahdo enään olla mistään kotoisin.

"Niin ne tahtovat sitä valittaa ihmiset, että se on tullut niin huolimattomaksi, vaikka en minä tiedä, mutta niinhän sanotaan", virkkoi varoen Kreetaliisa. "Sitä täytyy jokaisen, joka kerta jonkun ammatin ottaa, hoitaa sitä tunnollisesti, ei siihen auta." He sopivat hyvin sanoissa, Moilasen emäntä ja Kreetaliisa. Seuraavana aamuna aikasin savusivat jo Kreetaliisan ja Maijastiinan saunat. Kaisa tuli myöskin aikaisin.

"Näkyypä savuavan tuo Kreetaliisankin sauna."

"Niin, niin se savuaa, mutta en minäkään tiedä ketä se sinne nyt on hankkinut."

"Joo ... jopahan sitä ihmiset tarvitsevat aina... Ei se monella ole se terveyskään sellainen, ettei hieromista tarvitsisi aina väliin."

Mutta nyt näkyi Kreetaliisa tulevan mökistään suoraan Maijastiinan mökille päin.

"Tulee tänne nyt Kreetaliisa", virkahti Kaisa.

"Näkyä tulevan... On nähnyt saunan lämpenevän niin tulee jo katsomaan, saa nähdä mitä se nyt sanoo?"

Kaisa arveli, että sanokoon mitä tahtoo ja Maijastiina sanoi, että niinpä hyvinkin, mitäs tuosta tarvitsekaan huolia.

"Hoh ... hyvää huomenta, tääläpä on virkaveliikin!" huudahti Kreetaliisa jo ovesa niin ystävällisesti, kuin hän olis tavannut parhaimman ystävänsä.

Maijastiina punastui ja katsahti arasti Kreetaliisaan, mutta Kaisa istui vakavana, ruumistansa heilutellen penkillä, loi tulijaan pitkän, tutkivan katseen ja virkahti:

"Joo, niin on ... niin on."

"Istumaan", kutsui Maijastiina.

"Joudakaan istua, minä oon lämmittänyt saunan ja pitäisi Moilasen emäntää hieroa." Tässä hän loi suloisen syrjäkatseen Kaisaan. "Mutta ei sitä emäntää ole vielä kuulunut ... tiedä missä se oikein viipyy. Eilen kun olin sielläpäin kulussa, pyysi saunan lämmittämään... Hieromasuuna täälläkin varmaan lämpiää?"

"Niin kyllähän se sitä varten..." Maijaliisa naurahti kuin anteeksi pyytäen ja Kaisa katseli lattian rakoon. "Kun tässä tapasin eilen Kaisan kylässä niin pyysin tulla tänne, kun olemme vanhoja tuttavikiä ja muuta... Pistin sitten samalla saunan lämpiämään, ajattelin että kun sullakin aina tahtoo olla niin kiireitä, että..."

"Noo, mitäs kiirettä mulla nyt sitten on, ainahan minä olen ollut valmis sinua hieromaan milloin vaan olet tahtonut, mutta ... mitäs siitä nyt ... kaukaa vesikin parempaa..."

Mutta nyt hän purskahti niin korkeaääniseen ivanauruun, että toiset oikein sävähtivät.

"Kaukaa vesikin on parempaa, sanotaan", jatkoi hän yhä nauraen.

"Mutta kovinpa se nyt käy sun aatamilles..."

"Aatamilles? Älä usko jotta se mun aatamilleni käy, älä jo. Mutta minua vaan niin kovin naurattaa."

"Tottapa sun on niin kovin hyvä olla."

"No mun on, kuule, niin hyvä olla, kuin olis pää taivaassa ja jalat penkin alla ... vaikka ei olekaan mieheni Ameriikassa... Mutta soon niin hyvä, kun on mies kotona, joka pitää huolen leivästä, että ei tarvitse keneltäkään odottajaisia kerjätä..."

"No onko minun sullen velkaa ... ja mitä sulta on kerjätty?"

"Jos ei nyt ole niin on ainakin ollut... Eikös se ole hyvä kun on sellaisiakin joilla on, kun hätä tulee. Mulla ei ole, Jumalan kiitos, ollut hätää eikä taida tullakaan niin kauan kun on konsti... Ja se onkin sellainen konsti, että ei tarvitse työn hakuun mennä, kotio vaan tullaan ja tuleekin komeita talon emäntiä niin että keikkuu."

"Tuo oli luultavasti mulle?" kysäsi Kaisa.

"Se oli sulle, eli muille, vaikka kelle."

"Kyllä minä sen sulle sanon Kreetaliisa, ettei ikänä sun kyntes ole kelvannut mun kätteni jälkiä parsimaan." Hän nousi vihasta hehkuen ja käveli uhitellen Kreetaliisan luo.

"Ka ihminen käsiä!" hän huudahti ja löi kämmenet yhteen että räjähti. "Niillä käsillä on jo monta hierottu, mutta ei yhtään vielä sairaaksi kahmittu."

"Sys siunatkoon ... älä nyt vaan päälleni tule muutama!.. Onpa kuin kädetkin! niinkuin olis toukka kymmenen vuotta konttien välissä toliansa kalunnut. Mutta katsos käsiä, ihminen ... ka: niinkuin pakarin simpuloita, että oikein mieli tekee syödä."

"En minä ole ikänä itseäni kehunut, minä olen aina antanut muiden..."

"Kehuako? ... muidenko olet antanut kehua? Mutta vähälle ne ovat sun kehumises jättäneet, ryökäleet! En minä ole kuullut kenenkään sinua kehuvan..."

"Yhtä vähän kuin minä sinua..."

"Kaikki mua kehuvat ja minä kehun muita, sinuakin seitsemässä kestikievarissa, joissa ei ole kuin kissat kotona ja..."

"Mutta minä oon emäntä täs mökis, minä!" kiljahti Maijastiina ja hypähti kohoksi, "enkä minä kärsi tuonlaista helvetin melskettä", "Emäntä!? Mikä emäntä? Koturi sinä olet, et sinä ole vielä sitä maksanut. Korkulaiselle on vielä velkaa puolitoista sataa. Katso vaan, koska on mäntä katolla... Ja jos olisitkin, niin et ainakaan omalla kunnollas..."

"Tuopa nyt pirunmoinen ihminen on!" tuumaili Kaisa, kun ei enää tahtonut vuoroa saada.

"On se pirunmoinen ja ihmistenmoinen, ja aina se on aikaan tullut ja tulee vastakin! Se tulee aikaan niinkuin linnan lehmä, eikä sillä ole hädän uitua, vaikka ei se pakkaakaan toisen pellon pientareelle. Kupattavia sillä vaan on niin, että väliin seisoo saunat ihmisiä täynnä kuin sarapistoa. Ka tuollaisiakin! Tuolla tulee Moilasan emäntä. Sellaisia sitä viitsiikin hieroa ja kupata, ei siinä kohta luut käsissä kolaja niinkuin muutamain, että väliin luulee hierovansa jotain kantoläjää, niin että sormet tahtovat tilaltansa nyrjähtää... Mutta mitäs siitä, täytyyhän niitä sellaisiakin hieroa, kun ei ole muuta työtä, eikä ansiota..."

"Ja itsekin hierot kun vaan pääset", keskeytti Maijastiina.

"No armootullen, armootullen, hyvä ihminen ei suinkaan ansion tähden... Ei, mutta nyt minun pitää mennä." Ja hän lähti. Ovesta pisti vielä päänsä sisään:

"Mulla kulkee niin komeita vieraitakin, että mua oikein hävettää, kun on tällaisia naapureita. Mutta hiero sinä vaan Kaisa köyhiä, kyllä minä hieron rikkahia ... sinä oot parhaan nolo siihen virkaan ... minä meinaan, että tappamaan köyhiä pois rikasten jaloista. Prassai!"

Maijastiina sieppasi napallisen likavettä, juoksi perään ja viskasi portailta, mutta yletti ainoastaan hameen helmoihin.

"Takka praa, takka praa!" huusi Kreetaliisa juostessaan. "Kun on oikein köyhä, niin täytyy likavettä heittää, kun ei taida haukkua. Mutta mitäs mun siihen auttaa... Takka mykky praa! Voi

tuhannen kun sinä ootkin jo ruma ja kun Kaisa nyt vielä sun kyntää ja kraapii rotankynsilänsä, niin oot sinä sitten elävä ... oot aivan mykky praa!"

Hän juosta lekotti kotoansa kohti minkä kintuista lähti, ja ehti samassa pihaan kuin Moilasen emäntäkin ja kertoi tälle että Jaakon Kaisa oli hänelle ruvennut haukahtelemaan, kun kuuli, että Moilasen emäntä tänne tulee.

Конец ознакомительного фрагмента.

Текст предоставлен ООО «ЛитРес».

Прочитайте эту книгу целиком, [купив полную легальную версию](#) на ЛитРес.

Безопасно оплатить книгу можно банковской картой Visa, MasterCard, Maestro, со счета мобильного телефона, с платежного терминала, в салоне МТС или Связной, через PayPal, WebMoney, Яндекс.Деньги, QIWI Кошелек, бонусными картами или другим удобным Вам способом.